

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI ELINTARVIKEMARKKINAVALTUUTETUN TOIMISTOSTA

Pääasiallinen sisältö

Ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetus elintarvikemarkkinavaltuutetun toimistosta. Asetuksessa säädettäisiin elintarvikemarkkinalakia (1121/2018) tarkemmat säännökset elintarvikemarkkinavaltuutetun tehtävien järjestämiseen liittyvistä seikoista, ja muista elintarvikemarkkinalain 6 §:n 3 momentissa velvoitetuista seikoista.

Ehdotettu valtioneuvoston asetus on tarkoitettu tulevan voimaan xx.xx.2023

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Elintarvikemarkkinalakia (1121/2018) on muutettu lailla 116/2021, jossa lain 6 §:n 3 momenttia muutettiin siten, että se velvoittaa antamaan valtioneuvoston asetuksen.

Elintarvikemarkkinalain 6 §:n 3 momentin mukaan Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston esittelijöiden kelpoisuusvaatimuksista ja tehtävistä sekä asioiden käsittelytavasta toimistossa, hallintopalvelujen toteuttamistavasta Ruokavirastossa ja muista elintarvikemarkkinavaltuutetun tehtävien järjestämiseen liittyvistä seikoista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Lain 116/2021 esitöissä (HE 199/2020) lisäksi todetaan, että tarkempia säännöksiä tulee antaa siitä, että elintarvikemarkkinavaltuutetun päätökset tehdään esittelystä ja siitä, että tähän päätöksentekoon tulee osallistua joko esittelijänä tai ratkaisijana vähintään yksi ylemmän oikeustieteellisen tutkinnon saanut henkilö. Tarkempia säännöksiä voidaan tarvittaessa antaa myös toimiston muiden tehtävien eriyttämisen koskevista menettelyistä sekä raportoinnin ja muiden kauppatapadirektiivin viranomaiselta edellyttämien hallinnollisten tehtävien toteuttamistavasta.

2. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Asetusluonnoksesta on pyydetty lausuntoja seuraavilta tahoilta: Ruokavirasto, Elintarvikemarkkinavaltuutettu, Oikeusministeriö ja Valtiovarainministeriö. Lausuntoaika oli 11.11. - 23.12.2022. Lausuntoja saatiin X.

3. Keskeiset ehdotukset

Ehdotuksen mukaan annettaisiin uusi valtioneuvoston asetus elintarvikemarkkinavaltuutetusta. Asetukseen sisältyisi tarvittavat elintarvikemarkkinalakia tarkemmat säännökset elintarvikemarkkinavaltuutetun tehtävien järjestämiseen liittyvistä seikoista. Ehdotetussa asetuksessa säädettäisiin esittelijöiden kelpoisuusvaatimuksista, toimiston päätöksentekomenettelystä sekä kauppatapadirektiivin viranomaiselta edellyttämien hallinnollisten tehtävien ja raportoinnin toteuttamisesta.

4. Pääasialliset vaikutukset

Ehdotetulla asetuksella ei ole suoria vaikutuksia valtiontalouteen.

Ehdotetulla asetuksella katsotaan olevan vain vähäisiä vaikutuksia Elintarvikemarkkinavaltuutetun ja Ruokaviraston toimintaan. Asetuksella tarkennetaan Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston menettelyjä, sekä Ruokavirastolta hankittavista

hallinnollisista palveluista sopimista. Pääasiallisesti esitettyjä toimintatapoja sovelletaan valtuutetun ja ruokaviraston toiminnassa jo nykyisin.

5. Säännöskohtaiset perustelut

1 § Esittelijöiden kelpoisuusvaatimukset. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston esittelijöiden kelpoisuusvaatimuksista. Lailla 116/2021 elintarvikemarkkinalain 6 §:n 1 momenttia muutettiin siten, että elintarvikemarkkinavaltuutetun kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto aiemman oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon vaatimuksen sijaan.

Elintarvikemarkkinalain uudistuksessa katsottiin, että oikeustieteellinen osaaminen voidaan turvata toimistossa esittelijöinä työskentelevien juristien toimesta. Tämän vuoksi 1 §:ssä säädettäisiin, että elintarvikemarkkinavaltuutetun toimistossa on oltava tarpeellinen määrä esittelijöitä, joilla on muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto.

Esittelijöiksi tarvitaan oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittaneiden lisäksi henkilöitä, jotka ovat elintarvikeketjun asiantuntijoita. 1 §:ssä säädettäisiin lisäksi, että esittelijällä voi olla myös muu korkeakoulututkinto edellyttäen, että hänellä on riittävä perehtyneisyys elintarvikeketjun toimintaan. Tähän tehtävään ei ole tarkemmin säädetty, mikä ylempi korkeakoulututkinto on soveltuva.

Ehdotettu pykälä ottaa huomioon sen, että elintarvikeketjun asiantuntijuus ei kytkeydy suoraan tiettyyn koulutukseen. Riittävä perehtyneisyys elintarvikeketjun toimintaan voisi olla esimerkiksi maatalous- ja metsätieteiden maisterilla, kauppatieteiden maisterilla, valtiotieteiden maisterilla tai hallintotieteiden maisterilla. Riittävää perehtyneisyyttä olisi tarkasteltava yhdessä henkilön koulutuksen ja työkokemuksen perusteella, eikä tyhjentävää listaa soveltuvista koulutuksista voida antaa.

2 § Päätöksentekomenettely. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin toimistossa tehtävistä päätöksistä ja siitä, että ne tulisi tehdä esittelystä. Pykälässä säädettäisiin, että elintarvikemarkkinalaissa säädetyt päätökset ja esitykset seuraamusmaksun määräämisestä tehdään esittelystä.

Koska elintarvikemarkkinavaltuutetulta ei lain 116/2021 nojalla enää vaadita oikeustieteellistä korkeakoulututkintoa, säädettäisiin pykälässä velvollisuus huolehtia siitä, että päätöksentekoon osallistuu vähintään yksi muun oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon saanut henkilö.

3 § Asioiden käsittely. Pykälässä säädettäisiin, että elintarvikemarkkinavaltuutetun toimistossa käsiteltävien asioiden tarkemmasta käsittelytavasta säädetään elintarvikemarkkinavaltuutetun hyväksymässä työjärjestyksessä. Elintarvikemarkkinalain 6 §:n 2 momentin mukaan elintarvikemarkkinavaltuutettu hyväksyy toimistolle työjärjestyksen.

Työjärjestyksessä tulisi määrätä tarkemmin elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston organisoimisesta ja sisäisistä järjestelyistä niiden tehtävien hoitamiseksi ja toimivaltuuksien käyttämiseksi, joissa säädetään elintarvikemarkkinalaissa tai muualla lainsäädännössä. Ehdotetussa 2 §:ssä säädettyjen päätösten lisäksi elintarvikemarkkinavaltuutettu antaa elintarvikeketjuun liittyviä suosituksia, lausuntoja ja ehdotuksia, sekä tiedottaa ja neuvoo elintarvikeketjun toimijoita hyvistä liiketavoista. Valtuutettu valvoo laissa säädettyjen vaatimusten ja kieltojen noudattamista, sekä tarvittaessa avustaa osapuolia riitatilanteessa pyrkimällä edistämään asian sovinnollista ratkaisua. Lisäksi valtuutetun tehtäviin kuuluvat

elintarvikeketjussa esiintyvien sopimusehtojen ja käytäntöjen sekä hyvien liiketapojen mukaisten menettelyjen valvonta.

4 § Hallinnolliset palvelut. Elintarvikemarkkinalain 6 §:n 2 momentin mukaa Ruokavirasto huolehtii toimiston hallintopalveluista. Ehdotetun asetuksen 4 §:ssä säädettäisiin, että palveluiden järjestämisestä sovittaisiin tarkemmin vuosittain elintarvikemarkkinavaltuutetun ja ruokaviraston välisessä sopimuksessa.

Ruokaviraston tuottamiin hallinnollisiin palveluihin voi kuulua esimerkiksi talouspalvelut, viestintäpalvelut, HR-palvelut, asiantuntijapalveluita (hankinnat, sopimukset ja tietosuoja), työsuhde- ja esimiestyötä, assistentti- ja sihteeripalvelut, IT-palvelut, kiinteistöpalvelut, lähettämön, kulunvalvonta- ja turvallisuuspalvelut, vuokran sekä virka-autojen käytön.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston tarpeen hallinnollisille palveluille ei katsota pysyvän jatkuvasti samana, jonka vuoksi niistä olisi sovittava vuosittain.

5 § Yhteistyö ja tietojenvaihto. Pykälässä säädettäisiin elintarvikemarkkinavaltuutetulle velvollisuus osallistua kauppatapadirektiivin 8 artiklan mukaisesti valvontaviranomaisten yhteistyöhön sekä velvollisuudesta osallistua artiklan vaatimusten mukaiseen tietojenvaihtoon.

6 § Yleishallintoa, taloushallintoa ja henkilöstöhallintoa koskevat vaatimukset. Pykälässä säädettäisiin elintarvikemarkkinavaltuutetulle velvollisuus julkaista toimintakertomus sekä toimintasuunnitelma. Pykälässä säädettäisiin lisäksi toimiston hallinnossa sovellettavista ohjeista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että elintarvikemarkkinavaltuutetun tulisi toimiston toiminnassa noudattaa toiminnan ja talouden suunnittelussa ja raportoinnissa sekä toimiston yleishallinnon, taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon hoitamisessa Ruokaviraston ohjeita ja aikatauluja. Elintarvikemarkkinalain 5 §:n 1 momentin mukaan valtuutettu toimii Ruokaviraston yhteydessä. Lain 6 §:n 2 momentin mukaan Ruokavirasto huolehtii toimiston hallinnollisista palveluista, joista säädetään tarkemmin ehdotetussa 4 §:ssä. Velvoittamalla elintarvikemarkkinavaltuutettu noudattamaan ehdotetun säännöksen mukaisesti Ruokaviraston ohjeita pyritään toiminnan suunnitelmallisuuteen ja ennakoitavuuteen sekä yhdenmukaisuuteen Ruokaviraston kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuutetulle velvollisuus laatia toimintasuunnitelma ja toimittaa se maa- ja metsätalousministeriölle kunkin toimintavuoden tammikuun loppuun mennessä. Toimintasuunnitelmassa tulisi kuvata toiminnan keskeiset osa-alueet sekä niihin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Toimintasuunnitelmaan tulisi sisällyttää taloussuunnitelma.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtuutetulle velvollisuus laatia vuosittain toimintakertomus, jossa kuvattaisiin toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta, toiminnallista tuloksellisuutta ja voimavarojen hallintaa. Kertomukseen tulisi myös sisällyttää kauppatapadirektiivissä (EU) 2019/633 10 art. 1 kohdassa mainitut raportointivelvoitteet. Momentissa todettaisiin, että maa- ja metsätalousministeriö toimittaa Euroopan komissiolle 10 art. 2 kohdan mukaisesti vaaditut tiedot.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valtuutetulle mahdollisuus tehdä ehdotuksia käytössään olevan määrärahan suuruudesta Ruokaviraston talousarvio- ja kehysvalmistelun yhteydessä.

7 § Voimaantulo. Pykälään sisältyisi tavanomainen voimaantulosäännös.

6. Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan xx.xx.2023

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimistosta.